KONU 1 : GRUPLAR VE ROLLERİMİZ

SB.5.1.1. Dâhil olduğu gruplar ve bu gruplardaki rolleri arasındaki ilişkileri çözümleyebilme
a) Dâhil olduğu grupları ve bu gruplardaki rollerini belirler.
b) Dâhil olduğu gruplar ile bu gruplardaki rolleri arasındaki ilişkileri belirler.

Grupların Özellikleri
• Grupları oluşturan insanlar birbirlerini tanırlar. • Aralarında işbirliği ve dayanışma vardır. • Belli bir amaç için bir araya gelmişlerdir. • Birliktelikleri uzun sürelidir. • Bir insan aynı anda birden çok gruba üye olabilir. • Üye olduğu gruplarda farklı roller üstlenebilir.
Örnek: 5-A Sınıfı, Tiyatro Ekibi, İzci Kulübü, Halk Oyunları Ekibi, Aile üyeleri birer gruptur.

Rol: Bir kimsenin içinde bulunduğu grupta üzerine düşen görevdir.

Örneğin; 5.sınıfta okuyan Ali, ailede çocuk, okulda öğrenci, futbol takımında oyuncu rolündedir.

UYARI:

- Bir insan aynı anda birden fazla role sahip olabilir.
- Çünkü insanlar içinde bulundukları gruplara göre farklı roller üstlenirler.
- Rolümüz, içinde bulunduğumuz gruba veya kuruma göre değişebilir.

ÖRNEK: Sosyal Bilgiler Öğretmeni, okulda öğretmen, evde baba, ailede evlat, basketbol takımında oyuncu rolünde olabilir. Bir çocuk evde; evlat, abi, kardeş ve çocuk rolünde olabilir. Okulda öğrenci, sınıf başkanı, kulüp başkanı, tiyatro kulübünde oyuncu rolünde olabilir.

Sorumluluk: Bir kişinin kendi yetki alanına giren bir işin sonuçlarını üstlenmesidir.

UYARI:

- Herkesin içinde bulunduğu gruba ve kuruma göre çeşitli sorumlulukları vardır.
- Bir öğrencinin kendisine, ailesine, okuluna ve topluma karşı sorumlulukları vardır.
- Bir öğretmenin derse hazırlıklı gelmesi,
- Bir öğrencinin ödevlerini yapması,
- Bir hizmetlinin okulu temiz tutması birer sorumluluk örneğidir.

Hak: Hukukun bireylere tanıdığı yetki veya kazançtır.

Örneğin, bir çocuğun eğlenme ve oyun oynama hakkı olması, bir öğrencinin eğitim görme ve sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı olması vb. Diğer yandan her insanın sahip olduğu temel hak ve özgürlükler de vardır. Bunlar; yaşama hakkı, kişi dokunulmazlığı hakkı, eğitim hakkı, sağlık hakkı, din ve vicdan özgürlüğü, düşünce ve ifade özgürlüğü vb. dir.

@taktiksosyal

KONU 2: KÜLTÜREL ZENGİNLİKLERİN BİRLİKTE YAŞAMAYA KATKISI

SB.5.1.2. Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini yorumlayabilme
a) Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini örnekler üzerinden belirler.
b) Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini yazılı, görsel veya dijital ürünlere dönüştürür.
c) Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini nesnel bir şekilde ifade eder.

Kültür: Bir milletin tarih boyunca meydana getirdiği maddi ve manevi değerlerinin bütünüdür. Toplum içinde dayanışma, birlik ve beraberliğin sağlanmasında önemli bir yer tutar. Kültür, bir toplumu millet yapan ve diğer milletlerden ayıran önemli özelliklerdir. Bu yönüyle Türk kültürü, Türk milletinin hayat tarzını yansıtır.

DİKKAT: Dil, din, tarih, gelenekler, halk oyunları, geleneksel çocuk oyunları, el sanatları, türküler, yöresel yemekler, yöresel kıyafetler, geleneksel mimari vb. kültürü oluşturan unsurlardır.

NOT: Türkiye'de oynanan bazı geleneksel oyunlar dünyanın farklı ülkelerinde görülmektedir.
Türkiye ve dünya genelinde oynanan geleneksel oyunlar:
Üçtaş: Türkmenistan, Hindistan.
Beştaş: Endonezya, Kırgızistan, Kore Cumhuriyeti, Yunanistan.
Dokuztaş/çanak/yedikule: Hindistan, Suriye.
İstop: İtalya, Romanya, Kolombiya.
Körebe: Nijerya, Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan, Almanya, Fransa, İngiltere.
Türk cumhuriyetlerinde aynı isimle oynanan mangala oyunu Afrika'da Gana, Kenya, Nijerya, Fildişi Sahili, Mali; Asya'da Endonezya, Hindistan, Kazakistan, Kırgızistan; Amerika'da ise Karayipler ülkelerinde yaygın olarak oynanmaktadır.

KÜLTÜRÜN ÖZELLİKLERİ	
1.	Kültür toplumlara özgüdür, bu nedenle her toplumun kültürü bir diğerinden farklıdır.
2.	Kültür süreklidir ancak zamanla değişikliklere uğrayabilir.
3.	Ülkeden ülkeye kültürel farklılıklar olduğu gibi, yöreden yöreye bile kültür farklılığı olabilir.

DİKKAT: "23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı" Mustafa Kemal Atatürk tarafından Türk çocuklarına hediye edilmiştir. Günümüzde düzenlenen 23 Nisan şenliklerine yabancı ülke çocukları da misafir olarak katılmaktadır ve her ülke kendi kültürel özelliklerini bu bayramda tanıtmaktadır. Çocuklara bayram hediye eden ve bu bayramı bütün dünya ile paylaşan ilk ve tek ülke Türkiye'dir.

FARKLI ÜLKELERDEN KÜLTÜREL ÖRNEKLER

Türkiye	**Geleneksel Kıyafetler:** Cepken ve gömlek ile beraber giyilen işlemeli kıyafetler. **Halk Oyunları:** Horon, Zeybek, Halay **Geleneksel El Sanatları:** Ebru, halı ve kilim dokumacılığı, bakırcılık **Gelenekler:** Ramazanda iki minare arasına mahya asma **Geleneksel Lezzetler:** Mantı, kebap, baklava, etliekmek **Geleneksel Mimari:** Üst katları dışarıya doğru çıkıntı yapan cumbalı evler. **Geleneksel Bayramlar:** Bahar bayramı Nevruz ve yaz başlangıcı bayramı Hıdrellez'dir.
Bulgaristan	**Müzik Aletleri:** Kaval, zurna ve yaylı bir çalgı olan gadulka **Geleneksel Festivaller:** Bulgar erkekleri Surva Festivali'nde hayvan kürklerinden yapılmış, kukeri adı verilen çeşitli kostümler giyerler. **Gelenekler:** Mart ayında, beyaz ve kırmızı iplerden yapılan bir bileklik olan marteniçka (martenitsa) takılır. Marteniçkaların beyaz ipi huzuru, kırmızı ipi ise yaşam döngüsünü temsil eder.

taktiksosyal

	Geleneksel Lezzetler: Sıcak ve soğuk servis edilen çorbalar Bulgaristan mutfağında önemli bir yer tutar. **Geleneksel El sanatları:** Kalaycılık, ateşle doğrudan temas eden bakır kaplara özel bir kaplamanın uygulandığı el sanatıdır.
Türkmenistan	**Geleneksel Kıyafetler:** Erkekler koyun postundan yapılan bir başlık olan telpek takarlar. **Geleneksel Lezzetler:** Et, havuç ve baharatlarla harmanlanmış, pirinçten yapılan plov (pılov) yani Türkmen pilavı **Geleneksel El Sanatları:** Türkmen halı dokumacılığı **Gelenekler:** Mayıs aylarının son pazar günü kutlanılan Halı Bayramı dünyadaki tek halı bayramıdır. Kötülükleri kovduğuna inanılan kırmızı ve tonları kıyafetlerde bolca kullanılır. **Geleneksel Çalgı:** Türkmen sazı
Rusya	**Geleneksel Kıyafetler:** Kadınların giydiği uzun ve kalın askılı elbise olan sarafan denir. Bu elbise, Rus başlığı olarak bilinen kokoşnikle birlikte giyilmektedir. **Geleneksel Bayramlar:** En eski bayramlarından olan ve coşkuyla kutlanılan Maslenitsadır. Türk kültüründeki baharın gelişinin kutlandığı Nevruz Bayramı'na benzemektedir. **Gelenekler:** Düğünlerde kız tarafının evine giden damat, eğlence amaçlı bahşiş ödemek zorundadır. **Geleneksel Lezzetler:** Lahana, turşu, soğan gibi ürünler içeren vinegret salatası ve zeytin salatası Rusya'da en çok tercih edilen salata türleridir. **Edebiyat:** Tolstoy (Tolstoy), Dostoyevski (Dostoyevski), Çehov (Çehov) gibi edebiyat alanında yer edinmiş, dünyaca ünlü yazarlarıdır. **Geleneksel Çalgılar:** Balalaika ve gusli önemli müzik aletleridir.
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	**Geleneksel Lezzetler:** Kızartılmış hellim peyniri, Kıbrıs mutfağının geleneksel peyniridir. **Geleneksel El Sanatları:** Keten kumaştan yapılan lefkara nakışı geleneksel el sanatıdır. **Geleneksel Çalgılar:** Müzik aletlerinden en çok darbuka, zurna ve udu kullanılır. **Geleneksel Halk Oyunları:** Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti genelinde mendil ile oynanılan oyun havası halk arasında çok sevilmektedir. Ayrıca düğünlerde içi şeker ve para dolu, üzeri kırmızı bir tülle kaplı testiyle yedi genç kızın müzik eşliğinde dönerek oynadıkları geleneksel testi oyunları vardır. **Geleneksel Kıyafetler:** Gömlek üstüne giyilen işlemeli cepken (yelek) geleneksel kıyafetlerindendir.

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ İLE İLGİLİ KISA BİLGİLENDİRME
• KKTC bayrağının ortasındaki ay yıldız Türklüğü, üstteki kırmızı şerit Türkiye'yi, alttaki kırmızı şerit de KKTC'yi simgelemektedir. • Kıbrıs'ın Türk vatanı oluşu, Osmanlı Devleti tarafından 1571'de fethedilmesi ile başlar. Kıbrıs Osmanlı Devleti'nin son döneminde bir süreliğine İngiliz idaresine geçmiştir. • Kıbrıslı Türkler, uzun yıllar boyunca azim ve kararlılık içerisinde varlıklarını ve bağımsızlıklarını koruma mücadelesi vermişlerdir. Türkiye'nin Kıbrıs Barış Harekâtı'nı gerçekleştirmesi sonrasında Rauf Denktaş ile Kıbrıslı vatanseverlerin çabaları ile 15 Kasım 1983 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kurulmuştur. • Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile Türkiye arasında kültürel yönden bazı benzerlikler şöyledir: - KKTC mutfağında bulunan tarhana çorbası, humus, ızgara hellim peyniri, kabak çiçeği dolması ve enginar dolması Türk yemekleriyle ortaktır. Kahvenin yeri ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kültüründe vazgeçilmezdir. Türk kahvesi, evde her öğünden sonra tüketilirken misafirliklerde de

@taktiksosyal

mutlaka ikram edilir. Kahve, yanında su ve turunç macunu veya ceviz macunu ile ikram edilmektedir.

- Aydın, Muğla gibi Ege illerimizde oldukça yaygın bir halk oyunu olan zeybek, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde de keyifle oynanan halk oyunlarından biridir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti zeybeği de Anadolu zeybeği gibi tek başına veya daha fazla oyuncuyla daire şeklinde oynanabilir.
- Kuzey Kıbrıs Türklerinin geçmişinde ve Anadolu'da yaygın olan zembil; hasırdan örülmüş, kulplu torba ve sepetlere denir. Ahşap baskı, ebru ve el dokuması kilimler Türk kültürüyle benzer özellikler gösteren diğer geleneksel el sanatlarındandır.
- Kuzey Kıbrıs Türkleri; bel etrafına sarılan, ipek kumaştan veya koyun yününden yapılan ve kök boyalarla boyanmış kuşak takarlar. Bu kuşağa halk dilinde tarabulus kuşağı denmektedir. Sebebi ise kuşakların o zamanlar Osmanlı hâkimiyetinde olan Trablusgarp'ta dokunup Kıbrıs'a gelmesidir. Anadolu'daki bazı köylerde ve folklor kıyafetlerinde bu kuşağa rastlamak mümkündür.

Türk Misafirperverliği	Türk Yardımseverliği
Ülkemize yurt dışından eğitim veya turizm amaçlı birçok misafir gelmektedir. Bizler, kültürümüzün önemli bir değeri olan Türk misafirperverliği gereği ülkemize gelen misafirleri dil, din, renk ayrımı yapmadan saygı ve sevgiyle karşılarız. Misafirperverliğimizden ve kültürel saygımızdan etkilenen bu misafirlerin bir kısmı ülkemize yerleşmeyi tercih etmektedir. Bu durum ülkeler arası etkileşimi artırır. Milletler arasındaki ön yargıları ortadan kaldırarak bir arada mutlu ve huzurlu bir şekilde yaşamamız için ortam sağlar.	Milletimiz tarih boyunca mazlumun yanında olmuştur. Ülkemiz son yüzyılda Balkanlar, Kafkaslar, Afganistan, Irak, Suriye gibi farklı coğrafyalardan gelen milyonlarca insana kapılarını açmış; ekmeğini ve aşını bu insanlarla paylaşmıştır. Devletimiz, iç karışıklıklar ve savaş gibi sebeplerden ülkemize gelen birçok sığınmacıyı geçici koruma kapsamına almış ve sığınmacılara insani bir yaklaşım sergilemiştir. Ülkemize sığınan bu insanların Türk milletiyle uyum içinde yaşamalarını sağlamak için farklı projeler hayata geçirilmiştir.

KONU 3: YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMADA BERABERİZ

SB.5.1.3. Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerine katkı sağlayabilme
a) Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerini sorgular.
b) Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma faaliyetleri için birlikte çalışabileceği grup üyeleriyle iletişim kurar.
c) Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma faaliyetleri için görev paylaşımında bulunur.
ç) Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma faaliyetleri için fikir üretir.
d) Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma fikirlerini müzakere eder.
e) Üretilen fikri uygulamak için eyleme geçer.

Sosyal yardımlaşma ve dayanışma insanların beslenme, giyinme, barınma, eğitim, sağlık gibi ihtiyaçlarını karşılamak için ortaya çıkmıştır. Toplumun ekonomik yapısını dengede tutar. Birlik ve beraberliği artırır. Ülkemizde toplumsal yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerine yönelik çalışmalar, kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülmektedir.

Sivil Toplum Kuruluşu: İnsanların toplumdaki herhangi bir ihtiyacı karşılamak için gönüllü olarak bir araya gelerek kurdukları dernek, vakıf ve sendika gibi oluşumlara (STK) denir.

YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMAYA ÖRNEKLER		
Selçuklu ve Osmanlı Dönemleri	**Kurtuluş Savaşı Yılları**	**Günümüzde**
SADAKA TAŞLARI: Selçuklu ve Osmanlı Dönemi'nde meydanlara, cami ve çeşme	Millî Mücadele Dönemi'nde Mustafa Kemal Paşa tarafından bazı emirler yayımlandı. Bu	• Günümüzde Türk Kızılay, bazı illerde "2. El Tekstil" projesi başlatmıştır. Bu proje ile kıyafet dönüşüm kutularında tekstil

yanlarına yardımlaşma amaçlı sadaka taşı konurdu. İhtiyaç sahiplerine yardım etmek isteyenler bu taşın içine para bırakırdı. Böylece ihtiyaç sahibi kişiler gecenin geç saatlerini bekler, kimseye görünmeden ihtiyacı kadar olan parayı bu taşın içinden alırdı. Böylece ihtiyaç sahibi kişiler incinmemiş olur ve yapılan hayır amacına ulaşırdı. **NOT:** Sadaka taşları dışında Osmanlı'da görülen Zimem Defteri ve askıda ekmek gibi uygulamalar ve vakıf geleneği ,bunların yanında. Darüşşifa, Darülaceze, İmarethane yardımlaşma ve dayanışmaya örnek gösterilebilir.	emirlerle ordunun giyinme, beslenme, cephane gibi ihtiyaçları karşılanmak istendi. Türk milleti, tüm yokluklara rağmen vatanının düşmandan kurtarılması için varını yoğunu ortaya koyup ordusunun yanında güçlü bir duruş sergiledi.	ürünleri ve kıyafet toplanmaktadır. Bu ürünlerin geri dönüşümünden elde edilen gelir barınma, gıda, giyim ve eğitim desteği gibi faaliyetlere kaynak oluşturmaktadır. • Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız tarafından yaşlı ve özel gereksinimli vatandaşların ev temizliği ve kişisel bakımları gibi temel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik "Ulusal Vefa Programı" adıyla sosyal hizmet programı hazırlandı. Ulusal Vefa Programı ile 127.720 yaşlı ve özel gereksinimli vatandaşın temel ve zorunlu ihtiyaçları karşılandı. Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı, basın açıklamasında görevli ekiplerin vatandaşlarımızın hanelerini düzenli bir şekilde ziyaret ettiklerinden bahsetti. Böylece temel ihtiyaçlarını karşılayamayan ve öz bakımını yerine getiremeyen yaşlı,özel gereksinimli veya ağır kronik hastalığı bulunan ihtiyaç sahibi vatandaşları yalnız bırakmadıklarını bildirdi.

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞININ KAHRAMANMARAŞ DEPREMİNDE YAPTIĞI SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA ÖRNEĞİ

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, depremin ilk gününden itibaren depremzedelerin yanında yer aldı. Okullar, pansiyonlar, öğretmenevleri ve uygulama otelleri vatandaşlarımızın barınma ihtiyacını karşılamak için hizmete açıldı. Bakanlığımızın arama kurtarma birimi olan MEB AKUB ekibinde görevli öğretmenler, arama kurtarma çalışmalarına destek verdi. Meslek liseleri, halk eğitim merkezleri ve olgunlaşma enstitülerimizde çadır, uyku tulumu ve battaniye üretilerek bölgeye ulaştırıldı. Ayrıca meslek liselerinde üretilen soba, yatak, atkı ve bereler vatandaşlarımıza ulaştırılmak üzere bölgeye sevk edildi.

DİKKAT: Kızılay, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu , Milli Eğitim Vakfı , Türkiye Diyanet Vakfı, Belediye Aşevleri, Sivil Toplum Kuruluşları, Mehmetçik Vakfı günümüzde toplumsal yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerini yürüten bazı kurum ve kuruluşlardır.

Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışmanın Bireysel Ve Toplumsal Katkıları
1. İnsanlarla iletişimimizi arttırır. 2. Bir arada yaşamamızı sağlar. 3. Sosyal bağlarımızı güçlendirir. 4. Toplumsal huzuru sağlar. 5. İnsanlar arasındaki sevgi, saygı ve kaynaşmayı sağlar. 6.Toplumdaki ekonomik ve sosyal dengesizlikleri de önler. 7.Toplumsal dayanışmayı geliştirir.

Uyarı: Bu konu doğrultusunda öğrenciler öğretmenleri rehberliğinde okullarında sosyal yardımlaşma ve dayanışmaya yönelik örnek kampanya projeleri geliştirip uygulayabilirler.

taktiksosyal